

DOELENBOOM SOCIAAL DOMEIN 2022-2026

De doelenboom bestaat uit (1) een missie en de leidende principes, (2) doelen waaraan (3) indicatoren worden gekoppeld. De missie is vastgesteld in de Visie sociaal domein.

Missie

Iedere inwoner van de gemeente Enschede kan zo zelfstandig, gelukkig en gezond mogelijk leven.

Toelichting: De sleutel om een zelfstandig, gelukkig en gezond leven te kunnen leiden, ligt in het hebben van perspectief, iets wat we in ons handelen in het Sociaal Domein als uitgangspunt hanteren. Om perspectief te ervaren zijn bestaanszekerheid, kansengelijkheid en gezondheid van uiterst belang. De kern van dit stelsel is dat inwoners zelf de regie hebben en op de overheid terug kunnen vallen voor ondersteuning als zij hun behoefte aan ondersteuning niet zelf en met hun omgeving kunnen invullen. Onze overtuiging hierbij is dat:

- inwoners het beste uit zichzelf willen halen en ertoe willen doen;
- inwoners zelf regie willen houden en verantwoordelijk willen zijn;
- de gemeente haar rol pakt waar de samenleving dat zelf nog niet kan;
- we vertrouwen hebben in inwoners en professionals.

Bij de uitvoering sluiten we aan bij de bevindingen van de commissie menselijke maat. Daarbij zijn dit onze **leidende principes**:

- 1) De bedoeling van ons handelen in het sociaal domein is inwoners te helpen duurzaam perspectief voor zichzelf te ontwikkelen en zo hun zelf- en samenredzaamheid vergroten. Daarbij stemmen we ons handelen af op de mate waarin inwoners hun eigen verantwoordelijkheid (kunnen) nemen. We zorgen ook dat misbruik en oneigenlijk gebruik niet loont.
- 2) Waar onze 'standaard instrumenten' niet voldoen gaan we over op een aanpak op maat, waarbij we een bewuste afweging maken tussen de rechtmatigheid, de kosten en de eigen inzet van de inwoner. Dit betekent dat we bij aanpak op maat zoeken naar de ruimte binnen regelgeving en, waar die ruimte er niet is maar wel nodig, zoeken naar alternatieven om te doen wat nodig is.
- 3) We werken vanuit de denk- en leefwereld van de inwoners. Om dit te bereiken bedenken we oplossingen samen met inwoners. En werken we samen: intern als één organisatie en extern met andere organisaties.

Cirkel van het leven

De uitwerking doen we via drie thema's: bestaanszekerheid¹, gezondheid² en kansengelijkheid³. Deze thema's hangen nauw met elkaar samen en overlappen elkaar deels: ze vormen de cirkel van het leven. Uit onderzoek blijkt dat een slechtere gezondheid minder kansen op de arbeidsmarkt betekent en dat werkloos zijn weer een negatieve invloed op de gezondheid heeft. Ook blijkt dat inkomens- en opleidingsverschillen leiden tot verschillen in gezondheid en levensduur. En kansenongelijkheid maakt dat bijvoorbeeld kinderen niet 'van een dubbeltje een kwartje' kunnen worden. Oftewel niet kunnen doorgroeien naar (beter betaalde) banen voor hoger opgeleiden, met gevolgen voor de bestaanszekerheid. Als gemeente gaan we niet over bestaanszekerheid, gezondheid en kansengelijkheid sec, maar wij kunnen wel de randvoorwaarden en de omstandigheden beïnvloeden.

¹ Bestaanszekerheid = de zekerheid dat men de beschikking heeft over de middelen om zijn levensonderhoud te waarborgen volgens de geldende normen van welvaart en welzijn: een levensstandaard die hoog genoeg is voor de gezondheid en het welzijn van zichzelf en zijn gezin, waaronder inbegrepen voeding, kleding, huisvesting en geneeskundige verzorging en de noodzakelijke sociale diensten.

² Gezondheid = het vermogen zich aan te passen en een eigen regie te voeren, in het licht van de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen van het leven. Het bestaat uit zes dimensies: lichamelijke functies, mentale functies en beleving, de spirituele/existentiële dimensie, kwaliteit van leven, sociaal-maatschappelijke participatie en dagelijks functioneren.

³ Kansengelijkheid = iedereen met dezelfde talenten zou evenveel kans moeten kunnen maken op ontwikkeling hiervan, onafhankelijk van sekse, maatschappelijke status etc.

Leeswijzer doelenboom

Omdat sommige beleidsterreinen betrekking hebben op twee of meer thema's, hebben we voor de overzichtelijkheid ervoor gekozen bij de uitwerking van de doelen en de indicatoren zo'n beleidsterrein bij één doel onder te brengen.

Per thema hebben we een hoofddoel geformuleerd. Die is uitgewerkt in twee of drie doelen. Vervolgens is aan de hand van de rol van de gemeente een doel concreter gemaakt via subdoelen met daaraan gekoppeld een indicator.

Bij de rol van de gemeente moet worden opgemerkt dat de gemeente slechts een speler is in een groter geheel. De inbreng van de inwoners, de partners en het Rijk zijn onontbeerlijk. Per doel beschrijven we de rol van gemeente, inwoner en partner. Voor de rol van het rijk verwijzen we naar de propositie 'De winst van het Sociaal Domein' van het VNG.

In de subdoelen ligt de focus op de rol van de gemeente: wat willen wij, wat doen wij en wat moet dat opleveren? Dit betekent dat de indicatoren zich richten op waar wij zelf invloed op hebben. De invloed van anderen en/of van de omstandigheden wordt zichtbaar in de Staat van de stad.

Doelenboom

Thema: **BESTAANSZEKERHEID**

Hoofddoel 1. Elke inwoner heeft de mogelijkheid om financiële zekerheid en stabiliteit te hebben

Bestaanszekerheid is niet alleen de zekerheid van voldoende en voorspelbaar inkomen. Ook de zekerheid van werk, van de ruimte om zich te kunnen ontwikkelen en van mee kunnen doen op alle leefdoelmeinen in de samenleving, vanuit een stabiele woonsituatie in een veilige en prettige omgeving.

Doel 1.1 Iedere inwoner heeft de mogelijkheid om in z'n levensonderhoud te voorzien

Een groot deel van de inwoners kan inkomen genereren via een baan. Voor de groep die dat niet kan, is er een vangnet nodig ten aanzien van toeleiding naar werk en het (tijdelijk) voorzien in een inkomen. Werk genereert niet alleen inkomen, maar er wordt ook in bepaalde mate een bestaansrecht aan verleend: er toe doen, van betekenis zijn.

Mensen die langere tijd moeten rondkomen van (te) weinig geld lopen kans om schulden op te bouwen. Vroegsignalering en schuldhulpverlening vormen hierbij het vangnet.

Onderliggende onderwerpen: bijstand levensonderhoud, inkomensvoorziening, bijzondere bijstand, schuldhulpverlening, arbeidsmarktparticipatie, SW / beschut werken

Rollen

- Gemeente: op basis van vertrouwen uitvoeren van wettelijke taken om ervoor te zorgen dat inwoners voldoende inkomen hebben (vangnet).
- Inwoners: leveren naar vermogen een bijdrage aan de maatschappij.
- Partners: dragen bij aan de ontwikkeling op een specifiek leefgebied of ondersteunen bij een specifiek probleem, bij inwoners die het niet lukt om een baan te vinden, leven in/met armoede en/of schulden en/of een laag inkomen (onder 120% wsm⁴) hebben⁵.

Subdoelen

1.1.1 We willen dat bijstandsgerechtigden stappen zetten in de keten van dagbesteding naar werk

Voor het deel dat uitstroomt naar werk is het wenselijk dat dit een langdurige uitstroom is, in plaats van banen voor een korte periode afgewisseld met bijstand. Voor een deel zal namelijk de stap naar onbetaald (vrijwilligers)werk het hoogst haalbare zijn.

⁴ Wsm = wettelijk sociaal minimum

⁵ Partners zijn onder andere: UWV, ROZ, Werkplein Twente, Sociale Recherche Twente, Stadsbank Oost-Nederland, Fonds Bijzondere Noden, Menzis, Voedselbank, St. Present, Weekendschool

Opgemerkt moet worden dat de ontwikkeling van de economie ook een rol speelt in het vinden van een (duurzame) baan, waarop de gemeente en haar partners geen invloed hebben.

Indicator

- percentage ontwikkeling volume bijstand t.o.v. de ontwikkeling bij sterk-stedelijke gemeenten⁶;
- percentage bijstandsgerechtigden met sociale activering t.o.v. het totale bijstandsbestand;
- percentage LKS-regulier t.o.v. de doelgroep;
- percentage LKS-Nieuw Beschut t.o.v. de wettelijk verplichte taakstelling.

1.1.2 We willen dat de mensen die daar recht op hebben gebruik maken van onze voorzieningen in het kader van inkomensondersteuning

We hebben we deels de wettelijke taak, maar ook de beleidsruimte, om mensen een financieel steuntje in de rug te geven⁷. Met onze inkomensondersteunende instrumenten bieden we meer stabiliteit, zodat inwoners zich kunnen ontwikkelen en kunnen meedoen op alle leefdoelgebieden.

Indicator

- collectieve zorgverzekering minima (gemeentelijk): deelname aan garantverzorgd 1 en 2 (110% wsm) en garantverzorgd 3 (tot 120% wsm);
- individuele Inkomensvoorschot (IIT): deelname aan deze regeling voor inwoners die al langer dan vijf jaar moeten rondkomen van een inkomen op bijstandsniveau (100% van het wsm).

Doel 1.2 Iedere inwoner heeft een dak boven z'n hoofd

Het hebben van een dak boven je hoofd is een essentieel onderdeel voor de levensstandaard. Een groot deel van de inwoners regelt hun woning zelf⁸. Een kleine groep inwoners lukt om allerlei persoonlijke problemen op één of meer levensgebieden niet. Bijvoorbeeld door ouderdom, handicap, verslavingsproblematiek, echtscheiding of huiselijk geweld. Ondersteuning is nodig, voor het regelen van specifieke huisvesting en/of passende zorg en ondersteuning bij het zelfstandig wonen. Van wonen met (tijdelijke) begeleiding of ondersteuning tot beschermd wonen. We richten ons hierbij op preventie om instroom te voorkomen en op bevordering van de uitstroom naar regulier wonen.

Onderliggende onderwerpen: Wonen & zorg, Wmo centrumtaken (beschermd wonen, maatschappelijke opvang en vrouwenopvang), relationeel geweld, Woonvisie

Rollen

- Gemeente: we ondersteunen inwoners en partners binnen de taken en mogelijkheden die we als gemeente hebben, waarbij we toezicht houden op een correcte uitvoering van taken van onze eigen organisatie en die van partners die we financieren. Hierbij werken we samen met de regiogemeenten daar waar het centrumgemeente taken betreft. Daarnaast stimuleren we ontwikkelingen en innovaties.
- Inwoners: vragen ondersteuning en/of accepteren ondersteuning in geval er sprake is van (dreigende) dak- en thuisloosheid en/of problemen bij zelfstandig wonen.
- Partners: werken samen met andere partners om onze inwoners zo goed mogelijk hulp en ondersteuning te bieden. Daarnaast signaleren ze actief en zijn ze laagdrempelig benaderbaar voor onze inwoners⁹.

⁶ Sterk-stedelijk is gemeentegrootte 100.000-300.000 inwoners.

⁷ Het betreft inkomen, inkomensondersteuning en schuldhelpverlening. De indicator m.b.t. inkomen is bij subdoel 1.1.1 opgenomen.

⁸ Hiervoor is een diversiteit vereist: verschillende typen woningen, koop- en (sociale) huurwoning, met aandacht voor betaalbaarheid en in- en doorstrommogelijkheden (bijvoorbeeld voor senioren). Dit beleid is uitgewerkt in de Woonvisie en maakt onderdeel uit van het programma Aantrekkelijke stad. Bij doel 1.2 richten we ons om de kleine groep inwoners die hulp nodig hebben bij zelfstandig wonen.

⁹ Partners zijn onder andere: woningcorporaties, BW-organisaties als Humanitas onder Dak Twente, Leger des Heils en RIWB GO, MO-organisaties als Tactus, Mediant en Surplus en VO-organisaties als Kadera

Subdoelen

1.2.1 We willen dat er voldoende specifieke passende woonvormen zijn voor de mensen die deze nodig hebben

Streven is 'meer wonen, minder zorg' oftewel via beschermd wonen en/of wonen met begeleiding om te komen tot uitstroom naar toekomstige zelfstandige huisvesting, al dan niet met begeleiding.

Indicator

- aantal cliënten dat gebruik maakt van beschermd wonen en op de wachtlijst staat.

1.2.2 We willen dat er minder mensen gebruik hoeven te maken van de Maatschappelijke Opvang en de Vrouwenopvang en het liefst zo kort mogelijk

We bieden tijdelijk onderdak en begeleiding aan mensen die geen thuis hebben of de thuissituatie hebben (moeten) verlaten en niet in staat zijn zich op eigen kracht te handhaven in de samenleving. Mensen die dakloos zijn bieden we onderdak met trajectbegeleiding (maatschappelijke opvang (MO)). Als er sprake is van huiselijk geweld en/of kindermishandeling willen we dat het geweld stopt en dat na ingrijpen de woonsituatie weer zo snel mogelijk genormaliseerd wordt. We zorgen voor een duidelijke toegankelijkheid en afspraken met partners om met name de veiligheid te borgen. Aan kinderen die meekomen met hun ouder(s) wordt specifiek aandacht besteed, zodat zij met zo min mogelijk schade verder kunnen opgroeien (vrouwenopvang (VO)). Om dit doel te bereiken, is het van belang voldoende en diverse opvangplekken en een mogelijkheid tot ambulante ondersteuning te hebben.

Indicator

- gemiddelde verblijfsduur in MO;
- gemiddelde verblijfsduur in VO.

Thema: GEZONDHEID

Hoofddoel 2. Elke inwoner heeft de mogelijkheid om keuzes te maken die gezond leven makkelijker maken

Dit doel stelt een betekenisvol leven van mensen centraal. De nadruk ligt op de veerkracht, eigen regie en het aanpassingsvermogen van de mens. Het gaat om wie de mens is en niet om zijn/haar beperkingen of ziekte. Om gezonde keuzes te kunnen maken zijn vaardigheden, bereikbaarheid, toegankelijkheid en bewustzijn nodig. Als mensen daar alleen of met hulp van burens, vrienden en familie niet in slagen, kan de overheid ondersteunen (door een basis te leggen om mee te kunnen doen).

Doel 2.1 Iedere inwoner heeft toegang tot een stimulerende leefomgeving

Een gezonde leefomgeving is een omgeving die als prettig wordt ervaren. De leefomgeving nodigt uit tot gezond gedrag. Zo nodigt het uit tot ontmoeting, bewegen, spelen en houdt rekening met de behoefte van de bewoners en specifieke bevolkingsgroepen. Dit vraagt om een gevarieerd aanbod van voorzieningen die toegankelijk, beschikbaar en betaalbaar moeten zijn. Hiervoor is een goede basisinfrastructuur en een aantrekkelijke en gevarieerde openbare ruimte nodig, waar de gemeente samen met partners voor zorgt.

Onderliggende onderwerpen: gezondheidszorg, sport, cultuur, spelen & speeltuinwerk, inrichting openbare ruimte, jeugd- & jongerenwerk, ouderenwerk, welzijnswerk, wijkwijzers

Rollen

- Gemeente: we maken afspraken met partners en stimuleren samenwerking. Daarnaast zorgen we voor een stimulerende omgeving en het onderhoud daarvan. Denk aan (sport)parken, speelplekken en fietssnelwegen. Daarbij organiseren we dichtbij inwoners laagdrempelige plekken voor advies, steun en ontmoeting. En vergroten we de vindbaarheid en de mogelijkheid om in eigen leefomgeving zorg en ondersteuning te krijgen.
- Inwoners: maken gebruik van de mogelijkheden die hun worden geboden. Ze geven zelf hun wensen aan en nemen initiatief om het te organiseren, al dan niet met partijen in de omgeving. Indien dit niet vanzelfsprekend is, verwachten we dat ze actief aan de bel trekken.

- Partners: communiceren zo breed en duidelijk mogelijk over de mogelijkheden die zij aanbieden. Ze zorgen er ook voor dat hun aanbod toegankelijk en vindbaar is. Ze passen daarnaast hun aanbod aan op de vraag/behoefte van inwoner en werken slim samen met andere partners¹⁰.

Subdoel

2.1.1 We willen een stimulerende leefomgeving die uitdaagt tot gezond gedrag

Een gezonde inrichting van de leefomgeving nodigt uit tot gezond gedrag zoals wandelen, fietsen, spelen, ontspannen of elkaar ontmoeten. Een stimulerende omgeving wordt onder andere bepaald door de aanwezigheid van voorzieningen, die aansluiten bij de behoefte van de inwoners. En ook door de bekendheid en vindbaarheid ervan, onbekend maakt immers onbemind. Een gebiedsgerichte aanpak is hierbij noodzakelijk.

Indicator

- tevredenheid over aanbod voorzieningen in de nabije omgeving;
- sportdeelname (frequentie en organisatievorm).

Doel 2.2 Inwoners kijken naar elkaar om en dragen mede zorg voor elkaars welzijn en bestaan

Sociale netwerken zijn onmisbaar voor een gezond en betekenisvol leven. Een sociaal netwerk betekent: oog hebben voor elkaar, elkaar durven vragen en vertrouwen en elkaar willen helpen, oftewel noaberschap. Een sociaal netwerk bestaat uit mede-inwoners en organisaties/instellingen (onze partners). Samen versterken zij de sociale veerkracht.

Onderliggende onderwerpen: buurt- en wijkorganisaties, vrijwilligerswerk, gebruikelijke hulp, mantelzorg, sociale basis, eenzaamheid, burgerinitiatieven.

Rollen

- Gemeente: we zijn opdrachtgever van onze partners en faciliteren onze partners om hun netwerk te bevorderen en te vergroten. Daarnaast zorgen we ervoor dat voorzieningen in stand gehouden worden en dat we hier met partners aanwezig zijn om laagdrempelig vragen op te vangen.
- Inwoners: helpen burens, familieleden, vrienden en kennissen als het nodig is. Dit doen ze binnen hun kunnen en mogelijkheden.
- Partners: faciliteren ontmoetingen tussen inwoners en gaan actief op pad om inwoners te verbinden. Ze vangen daarnaast signalen op die duiden op een bredere ondersteuningsvraag en schakelen hier op tijd aanvullende hulp voor in indien nodig¹¹.

Subdoel

2.2.1 Wij willen dat onze inwoners sociale steun ervaren

In perioden van zware tegenslag kan een sociaal netwerk ook betekenis hebben als vangnet van waaruit mensen ontstaan die (tijdelijk) hulp en ondersteuning bieden. Denk aan familie, vrienden en burens.

Indicator:

- sociaal vangnet (uitgesplitst in familie/vrienden en mensen in de buurt);
- inzet voor anderen (uitgesplitst naar hulp aan burens en naastenzorg);
- sociale eenzaamheid.

Thema: KANSENGELIJKHEID

Hoofddoel 3. Elke inwoner heeft de kans zich optimaal te ontwikkelen

¹⁰ Partners zijn onder andere: GGD Twente, Sportaal, sport- & cultuur-verenigingen/aanbieders, scouting-, gehandicapten- en ouderenverenigingen, SES, welzijnsorganisaties,

¹¹ Partners zijn onder andere: MPact, Wijkteams, welzijnsorganisaties, Lennert Vriel, Humanitas, Aveleijn

Het mag voor de inwoners niet uitmaken waar hun wieg heeft gestaan en hoe het leven de inwoner heeft gevormd. Iedereen moet de mogelijkheid hebben het beste en het mooiste uit zichzelf naar boven halen. Daarbij is het van belang is om expliciet oog te hebben voor kansen(on)gelijkheid in onze stad. Gelijke kansen mag dus ook betekenen dat je ongelijke ondersteuning biedt. Want iedereen dezelfde uitgangspositie geven is onmogelijk, dus moet je bijsturen op wat er in basis is.

Doel 3.1 Iedere jeugdige groeit veilig en stabiel op

De basis voor je leven wordt gelegd in je jeugd. Daarom is er specifiek voor deze groep extra aandacht en inzet. We willen dat iedere jeugdige opgroeit in een stabiel gezin; speelt en deelneemt aan maatschappelijke activiteiten. En passende ondersteuning krijgt waar nodig. We zetten in op het versterken van de eigen kracht van de jeugdige en van het zorgend en probleemoplossend vermogen van het gezin en de sociale omgeving. Zo krijgt hij/zij de kans een zelfredzame, sociaal vaardige en gezonde inwoner te worden.

Onderliggende onderwerpen: opvoedondersteuning, jeugdhulp, kindermishandeling en huiselijk geweld, integrale jongerenaanpak, jongerenwerk, armoedebeleid

Rollen

- Gemeente: we ondersteunen kind en gezin om veilig en gezond (kansrijk) op te kunnen groeien. Daarnaast ondersteunen we ouders bij het oplossen van opvoedproblematiek met aandacht voor alle leefdomeinen.
- Inwoners: ouders/verzorgers de eerste verantwoordelijke zijn voor het opvoeden van hun kinderen.
- Partners: ondersteunen bij opvoedproblematiek. Daarnaast verwachten we dat ze alert zijn op signalen die een onveilige situatie aanduiden en hierop acteren¹².

Subdoelen

3.1.1 Wij willen ouders zo vroeg mogelijk ondersteunen bij opvoedproblematiek

Voor het grootste gedeelte van de jeugdigen en hun ouders is voor het gezond opgroeien van de kinderen een positief opgroei- en opvoedklimaat voldoende. Zij redden zich prima, onder andere door gebruik te maken van de basisvoorzieningen in de stad. Een kleinere groep jeugdigen en hun ouders hebben (tijdelijke) ondersteuning nodig in de vorm van een voorziening. Slechts voor een zeer kleine groep jeugdigen en hun ouders is ingrijpen door de overheid nodig. Dit is het geval als ouders er onvoldoende in slagen om hun opvoedingsverantwoordelijkheid waar te maken en hun kinderen in de ontwikkeling worden bedreigd, of wanneer een jongere een strafbaar feit heeft gepleegd¹³. Streven is: zo licht als mogelijk, zo zwaar als nodig.

Indicator:

- jongeren met jeugdhulp, waarbij we lichte en zware zorg¹⁴ tegen elkaar afzetten.

¹² Partners zijn onder andere: Loes, jeugdzorgaanbieders en Gecertificeerde Instellingen, Raad van de Kinderbescherming, Justitie, Veilig Thuis Twente, instellingen primair, voortgezet, speciaal, middelbaar en hoger beroeps- en wetenschappelijk onderwijs welzijnsorganisaties, St. Leergeld.

¹³ Doelen Jeugdwet 2015:

- a. betere samenwerking tussen organisaties en overheden mogelijk is doordat voormalige schotten zijn verwijderd, budgetten integraal ingezet kunnen worden en het een beter betaalbaar stelsel wordt;
- b. een prikkel wordt gerealiseerd tot inzet van meer preventie om zwaardere zorg te voorkomen;
- c. het normaliseren, niet onnodig medicaliseren;
- d. ondersteuning dichtbij de leefwereld van het kind wordt georganiseerd.

¹⁴ Lichte zorg = jeugdhulp zonder verblijf, zware zorg = jeugdhulp met verblijf of jeugdbescherming.

3.1.2 Wij willen dat kinderen 'zo thuis mogelijk' opgroeien

Kinderen hebben baat bij een stabiele opvoedsituatie met toekomstperspectief. Echter: niet iedere jeugdige groeit door allerlei oorzaken op in een stabiel en veilig gezin. Sommige kinderen wonen, tijdelijk, in een pleeggezin binnen de familie, bijvoorbeeld bij een tante of bij opa en oma, ook wel netwerkpleegzorg genoemd. Andere kinderen wonen in een pleeggezin buiten de familie.

Kinderen kunnen ook geplaatst worden in een gezinshuis of een residentiële instelling. Ook deze kinderen moeten een duurzame plek hebben waar zij 'zo thuis mogelijk' kunnen opgroeien: een pleeggezin of een gezinshuis.

Indicator:

- percentage jeugd met jeugdbeschermingsmaatregelen t.o.v. totaal aantal jeugdigen met Jeugdzorg;
- percentage jeugd met opvang in pleegzorg of een gezinshuis¹⁵ t.o.v. totaal verblijf;
- aantal meldingen van huiselijk geweld en kindermishandeling bij Veilig Thuis Twente.

3.1.3 Wij willen het bereik van onze voorziening in het kader van kinderarmoede bij de St. Leergeld verhogen

Kinderen hebben recht op een toereikende levensstandaard, ook als er thuis weinig te besteden is. Onderzoek wijst uit dat kinderen en jongeren die opgroeien in armoede in hun ontwikkeling worden belemmerd. Nu investeren voorkomt problemen op latere leeftijd. Het helpt ook voorkomen dat kinderen de problemen van hun ouders erven, waardoor armoede overgaat van generatie op generatie. Wij willen dat elk kind ervaart dat hij of zij meedoet en erbij hoort; nú meedoen betekent straks meetellen. Activiteiten als sport, schoolreisjes en muziek horen bij de vorming van ieder kind.

Indicator:

- aantal actieve unieke klanten bij St. Leergeld t.o.v. aantal kinderen dat (geschat) in armoede leeft (onder 120% wsm).

Doel 3.2 Iedere inwoner neemt volwaardig deel aan de samenleving

Afkomst, geslacht, milieu, opleiding en inkomen (bij jeugd van ouders), fysieke of verstandelijke beperking, bepalen nog te veel de invulling van talentontwikkeling, opleiding en werk. We maken van gewoon meedoen niet een individueel gevecht, maar een taak die we als samenleving hebben te vervullen. Hierbij letten we op een supporterde omgeving, voldoende passende plekken voor onze inwoners om mee te doen al dan niet via een passende plek in de arbeidsmarkt.

Onderliggende onderwerpen: inclusie, asiel & integratie, inburgering, economie, dagbesteding (arbeidsmatig en Wmo), Wmo hulpmiddelen, Wmo ondersteuning huishouden, SW / beschut werken

Rollen

- Gemeente: op basis van vertrouwen investeren in mensen door middel van voorzieningen.
- Inwoners: doen mee naar vermogen in de samenleving.
- Partners: creëren een veilige en stimulerende omgeving zodat iedereen zich welkom voelt en mee kan doen¹⁶.

¹⁵ Het betreft zorg voor jeugdigen die door omstandigheden niet thuis kunnen wonen. Het is een vorm van hulp waarbij een jeugdige tijdelijk in een ander gezin of een gezinshuis gaat wonen. Zeven dagen per week of af en toe een weekend of vakantie.

¹⁶ Partners zijn onder andere: MPact, COC, Artikel 1, SIVE, DCW, ROC Twente, Dierenopvang Enschede, Kracht van Verenigingen, Pension Vredenburg, De Viermarken, Performance Factory, aanbieders hulpmiddelen, aanbieders OH als Manna, De Posten, AsterZorg.

Subdoelen

3.2.1 Wij willen de maatschappelijke inzet onder onze inwoners vergroten

Participatie, het meedoen en bijdragen aan de maatschappij, vertegenwoordigt voor een persoon allerlei positieve aspecten zoals zingeving, zelfontplooiing, verbondenheid en sociaal contact. Maar participatie heeft in veel gevallen ook expliciete maatschappelijke relevantie en -baten. Bij dit subdoel ligt de focus op betekenisvolle participatie oftewel maatschappelijke inzet. Dit betreft vormen van actieve participatie die van belang zijn voor het individu, én tot doel hebben anderen te helpen of bij te dragen aan de leefomgeving of maatschappij.

Indicator:

- maatschappelijke inzet;
- deelname verenigingsleven en vrijwilligerswerk.

3.2.2 Wij willen dat onze inwoners kunnen deelnemen aan de samenleving zonder dat ze daarbij beperkingen ervaren.

Inwoners kunnen uiteenlopende uitdagingen ervaren die een hindernis vormen voor de gewenste mate van eigen kracht, zelfredzaamheid en het volwaardig kunnen deelnemen aan het maatschappelijk leven. Beperkingen kunnen op fysiek, psychisch, taalvaardig en/of financieel gebied zijn.

Indicator:

- mogelijkheden om aan het maatschappelijk leven deel te nemen;
- aantal inwoners met een Wmo-voorziening.

3.2.3 We willen dat de inwoners van 70 jaar en ouder in staat is thuis te blijven wonen met of zonder ondersteuning

Doel van de Wmo is om mensen zo lang mogelijk zelfstandig te laten wonen en deel te laten nemen aan het dagelijks leven, als dan niet met behulp van voorzieningen uit de Wmo. Dit sluit aan bij de wens van veel ouderen. Het stelt ze in staat om in eigen vertrouwde omgeving met hun vertrouwde netwerk te blijven. Daarnaast geldt voor veel ouderen dat ze hun lage woonlasten behouden. Er kleven natuurlijk ook nadelen aan langer thuis blijven wonen, de woning moet toekomstbestendig gemaakt worden, sommige ouderen ervaren eenzaamheid en ondersteuning is vaak wenselijk. Het is belangrijk om per individu te blijven kijken naar de afweging tussen de voor- en nadelen.

Indicator:

- aantal zelfstandig wonende 70-plussers.

Doel 3.3 Iedere inwoner ontwikkelt zijn talenten (door)

We willen dat al onze inwoners hun talenten kunnen blijven door ontwikkelen, van jong tot oud. Hierbij willen we dat het milieu waarin je opgroeit (gezin, school, vereniging, buurt e.d.) geen rol speelt in de hoeveelheid kansen die je geboden krijgt. Daarbij begint het vanaf jonge leeftijd, waarbij er nauw samengewerkt moet worden met scholen. Maar zien we als gemeente ook een belangrijke rol in het klaarstomen voor de arbeidsmarkt voor al onze inwoners.

Onderliggende onderwerpen: onderwijs, leerplicht, leven lang leren.

Rollen

- Gemeente: Onze rol begint bij onze jeugd en jongeren. Hierbij sturen we op vroegtijdige preventie. Daarnaast sturen we op schoolgang en handhaven daar op. We zorgen dat er hulp komt voor jongeren met psychische problemen om toch door kunnen met school en opleiding. We financieren het onderwijs om een breder aanbod te doen en het middenveld om veel jongeren te bereiken. Verder willen we dat ook als je ouder bent of nieuw bent in Nederland je kansen hebt om je verder door te ontwikkelen. We stimuleren een leven lang onderwijs.

- Inwoners: hebben de grondhouding het beste uit zichzelf te halen binnen zijn eigen vermogen.
- Partners: behandelen inwoners naar behoefte. Ze ondersteunen de hele schoolcarrière goed, voor kinderen en volwassenen die van meet af aan een achterstand hebben, of die op een gegeven moment klem komen te zitten. Zij sporen achterstanden zo vroeg mogelijk opsporen, ze bieden voorschools aanbod (VVE), ze verzorgen onderwijs (zo regulier mogelijk, met zo min mogelijk afstroom), ze stimuleren schoolaanwezigheid stimuleren (ook als het tegenzit), ze zorgen voor geschikte stages voor alle leerlingen¹⁷.

Subdoel

3.3.1 Wij willen dat onze inwoners een startkwalificatie hebben

Een schooldiploma vergroot de kans op participatie via betaald werk. Voor een startkwalificatie voor de arbeidsmarkt is een opleiding mbo2, havo-, vwo-, of hoger vereist. De inzet van de gemeente is om te voorkomen dat jongeren afhaken en om hen alsnog een diploma te laten behalen. Daarnaast ben je nooit te oud om te leren en zetten we in op een leven lang leren.

Indicator:

- percentage van de beroepsbevolking met een opleidingsniveau van havo, vwo, mbo2 of hoger.

¹⁷ Partners zijn onder andere: instellingen primair, voortgezet, speciaal, middelbaar en hoger beroeps- en wetenschappelijk onderwijs, kinderopvang, peutergroepen, VAVO, MPact, Twents Fonds voor Vakmanschap, LeerWerkLoket.

Bijlage 1 – Verband doelen – producten begroting

Product	Hoofddoelnr.	Doel nr.
Sport & gezondheid	2	2.1
Jeugdhulp	3	3.1
Onderwijs	3	3.1 + 3.3
Wmo lokaal	3	3.2
Wmo centrumtaken	1	1.2 + 3.1
Algemene bijstand levensonderhoud	1	1.1 + 3.2
Inkomensondersteuning	1	1.1 + 3.1
Schuldhelpverlening	1	1.1
Arbeidsmarktparticipatie	1	1.1 + 3.2 + 3.3
Sociale werkvoorziening / nieuw beschut	1	1.1 + 3.2
Algemene maatschappelijke voorzieningen	2	2.1 + 2.2 + 3.1 + 3.2
Wijkteams	3	3.1 + 3.2

Bijlage 2 – Verband doelen – ontwikkelopgaven sociaal domein

In de dialoognota zijn zeven ontwikkelopgaven benoemd, die hieronder op een rij staan. De ontwikkelopgaven zijn voor ons van belang om de gestelde doelen binnen de verschillende thema's te behalen. De opgaven zijn integraal en opgebouwd van licht naar zwaar. Waarbij we bij de ene inwoner problemen kunnen voorkomen door vergrote inzet op preventie of ondersteuning binnen de sociale basis voldoende is, is er bij de andere inwoner sprake van problematiek op meerdere leefgebieden en is er regie nodig. Door in te zetten op deze ontwikkelgebieden willen we onze dienstverlening binnen het Sociaal Domein verder verbeteren en gaan we aan de slag met de uitdagingen die de komende periode op ons afkomen. Van toenemende vergrijzing, krapte op de arbeidsmarkt, stijgend gebruik van ondersteuningsvormen, toenemende gezondheidsverschillen in de maatschappij, tot stijgende zorgkosten. Naast de (extra) inzet op de ontwikkelopgaven, draagt ons reguliere werk natuurlijk ook bij aan het behalen van onze doelen.

Ontwikkelopgave	Doel nr.
1. Stimuleren van gezond gedrag en preventie	1.1, 2.1, 2.2
2. Versterken van de sociale basis in buurten en wijken	2.2, 3.2
3. Versterken van de toegang	1.1, 2.1, 3.1
4. Ondersteuningslandschap	1.1, 3.1, 3.2
5. Wonen en zorg	1.2, 3.2
6. De keten van dagbesteding naar werk	1.1, 3.2, 3.3
7. Digitalisering en data gedreven sturing	Ondersteunend aan behalen van alle doelen

Bijlage 3 – Verband doelen - de sustainable development goals van de Verenigde Naties

Doel nr.	SDG
1.1	1, 2, 3, 8,10
1.2	3, 10
2.1	3, 10
2.2	3
3.1	3, 10
3.2	3, 10
3.3	4, 10